

เรื่อง

สื่อการสอนสร้างแรงบันดาลใจ

ชื่อ

การสร้างกติกานชั้นเรียน

สุธี เทพวรรณ (ครูท้อป)

วิชาแกนภาษา ช่วงชั้น ๑

เรื่อง “สื่อการสอนสร้างแรงบันดาลใจ สู่ การสร้างกตภาในชั้นเรียน”

โดยครูท้อป

การจัดการเรียนรู้ในวิชา แสนภาษาสำหรับเด็กประถม กำหนดจุดประสงค์ หลักของการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถถ่ายทอดความรู้ มีทักษะในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถม ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถผลิตผลงานศิลปะสำหรับเด็กประถม โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ เกิดเจตคติที่ดีทั้งต่อตนเองและต่อวิชาที่เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจากประสบการณ์การสอนของตัวผู้สอนเองที่ผ่านมาพบว่า ผู้เรียนจำนวนมากจะสนใจกับการทำงานของตนเองให้เสร็จ จนลืมไปว่ามีอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ คือ การเก็บวัสดุ อุปกรณ์ เนื่องจากที่ผ่านมาตัวผู้สอนมุ่งเน้นให้ผู้เรียน เพื่อทำงานให้เสร็จทันเวลา ผลที่ได้ออกมาคือผู้เรียนได้งานที่ดีทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด แต่สิ่งที่ยังติดขัดในใจผู้สอนก็คือ เรียนมีคุณลักษณะจะทำอย่างไรให้ผู้ อันพึงประสงค์ในการรักษาอุปกรณ์ที่ใช้ และรู้หน้าที่ในการเก็บรักษา วัสดุ อุปกรณ์ที่กลุ่มผู้ใช้

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กประถม เป็นกิจกรรมหลักที่มีความจำ เป็นในการจัดประสบการณ์ ทักษะ ความคิด จินตนาการ และเทคนิคต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่ การวาดภาพ การเล่นกับสีไม้ สีน้ำ สีโปสเตอร์ การตัดปะด้วยวัสดุธรรมชาติ และ การพิมพ์ เพื่อให้ได้ทั้งการลงมือปฏิบัติจริง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ผลการวิจัยนี้ จะได้แนวทางปรับเปลี่ยนหรือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ในการจัดเก็บ วัสดุ อุปกรณ์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การเริ่มต้นในการเขียนใคร่ครวญสะท้อนตนเอง เป็นเรื่องที่ผมรู้สึกว่ามันจะเริ่มต้นอะไรตรงไหนก่อนมีสิ่งต่าง ๆ ที่วนเวียนอยู่ในหัว มีเรื่องราวมากมายที่จับต้นชนปลายไม่ได้เลย จากที่ได้เริ่มต้นทำไปบ้างแล้ว สิ่งเหล่านั้นมันยังไม่ตรงประเด็นที่เราจะเข้าถึง ถึงตัวตนของเราเอง จนทำให้เราหนักใจ ทำให้ตัวผมรู้สึกว่าจะต้องนำพาตัวเองเข้าไปขอคำปรึกษาจากท พี่ใหม่ เพื่อจะได้เริ่มต้น การเขียนใคร่ครวญตัวเองเพื่อให้เข้าถึงความเป็นตัวตนของเราจริง ๆ จากที่ผมได้ปรึกษากับพี่ใหม่ จึงได้แนวทางในการเขียนครั้งนี้

จุดเด่นของผมในบทบาทความเป็นครู

หากจะมองย้อนสะท้อนตนเองผ่านเป็นตัวอักษรของเรานั้นมันยากจริง ๆ กว่าที่จะเขียนเรียบเรียงคำพูดแต่ละคำออกมามันแสนจะยากมาก มากกว่าการวาดภาพสื่อความเป็นตัวตนของเรา ออกมามากกว่าอีก จากการทำที่ได้เป็น ”ครู“ ทำให้เรารู้สึกว่าการที่เราจะสื่อสารให้ผู้เรียนได้เข้าถึงความงามของศิลปะ คือ การพูดให้มีสุนทรีย พุดให้นักเรียนได้เข้าถึงความงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวผู้เรียน นั้น เป็นเรื่องราวที่ยากสำหรับตัวผมมาก เพราะตัวผมเป็นคนที่ไม่ค่อยเก่ง บางทีการพูดของเรา อาจจะเข้าใจได้ยาก อาจเป็นเพราะศัพท์ทางด้านศิลปะน่าจะเข้าถึงผู้เรียนได้ยาก ผมจึงคิดถึงวิธีว่าจะทำอย่างไรให้ตัวผมนำพาให้นักเรียนเข้าใจคำศัพท์ และ เข้าถึงสุนทรียสัมผัสของงานศิลปะได้ ผมจึงคิดวิธีการสร้างสื่อการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เห็นรูปธรรม เข้าถึงความงามของงานศิลปะได้ง่าย จุดเริ่มต้นในการทำสื่อ ที่น่าสนใจของผมมาจากนักเรียนคนหนึ่ง นักเรียนคนนั้นเข้ามาเห็นผม กำลังวาดรูปเล่นอยู่ในห้องพักครู เด็กคนนั้นตื่นเต้นมาก กับการทำที่เห็นผมวาดภาพ นักเรียนคนนั้นพูดว่า **ครูครับ ครูครับ ทำอย่างไร ทำไม่รูปที่ครูวาดถึงสวย** นักเรียนบอกว่า **ครูครับ ผมชอบนั่งดูครูวาดรูปได้ไหม** ครูตอบ **ได้สิ** นักเรียนคนนั้น นั่งดูจนถึงเวลาเข้าเรียน นักเรียนคนนั้นบอกว่า ครูครับ ครูครับ นำภาพนี้เข้ามาให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนดูได้ไหมครับ ครูตอบได้สิ หลังจากสิ้นเสียงนักเรียนดูใบหน้าและแววตาของนักเรียนคนนั้นดูมีความสุขกับภาพที่ครูวาดมาก หลังจากนั้น ผมคิดว่า การได้ทำสื่อการสอน เป็นภาพวาดที่ครูสร้างขึ้นมาเองจะเป็นจุดสนใจให้ผู้เรียนอยากที่จะเรียนรู้และสนใจเรียนมากขึ้น

ผมเริ่มมองเห็นว่าการสร้างสื่อการสอน เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญในการสื่อสารภาษาทางศิลปะให้นักเรียนได้เข้าใจ ทุก ๆ ครั้ง ที่ทำแผนการสอน ผมจะนึกถึงการสร้างสื่อเป็นลำดับแรก ๆ ชิ้นงานที่ผมสร้างสรรค์จะต้องมีความสวยงาม นักเรียนเห็นต้องเกิดความตื่นเต้นตัวที่อยากเรียนรู้ มองรูปภาพแล้วเกิดการเรียนรู้ เกิดคำถามขึ้นมาเอง ว่าทำอย่างไร มีวิธีการทำแบบไหน แล้วนักเรียนต้องอยากทำให้เกิดความงามเหมือนกับผลงานที่คุณครูทำเป็นตัวอย่าง

ผมเริ่มสร้างสื่อและพัฒนาสื่อการสอนมาตลอดทุก ๆ ภาคเรียน สื่อชุดที่นักเรียนชื่นชอบมีหลายชุด แต่ชุดที่ผมชื่นชอบที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนของภาคเรียนฉันทะ ครูวาดภาพด้วยสีน้ำ เพราะในภาคเรียนฉันทะ เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับสีน้ำพอดี วาดเกี่ยวกับขั้นตอนการรับอุปกรณ์ ขั้นตอน

การ วางอุปกรณ์ให้เข้าที่บนโต๊ะ ขั้นตอนการเก็บอุปกรณ์ที่ละขั้นตอน นักเรียนหลาย ๆ คนต่างชื่นชอบ บางคนก็บอกว่า "คุณครูปรี้นมาจากในคอมพิวเตอร์แน่ ๆ เลย" บางคนก็ตอบแทนคุณครูว่า "ดูสิ" "ไม่ใช่ภาพปรี้นนะแต่เป็นภาพวาด ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียน เกิดการตื่นรู้ ที่อยากเรียนรู้มากขึ้น เพราะภาพวาดเป็นสิ่งที่นักเรียนเห็น และ อยากทำตาม อีกหนึ่งภาคเรียนที่นักเรียนชื่นชอบ ก็คือ ภาคเรียนวิม้งสาเป็นการเรียนการทำชิ้นงานรวมเทคนิค รวมวิธีการทำงานต่าง ๆ ที่นักเรียน ได้เรียนมา ตั้งแต่ ฉันทะ - วิม้งสา ครูจัดทำสื่อที่รวมทุกเทคนิคของภาคเรียนที่ได้เรียนรู้ในภาพเดียวกัน นักเรียนตื่นเต้นมากที่ได้เห็นสื่อชิ้นนี้ เพราะนักเรียนบอกว่าทำได้อย่างไร ทำไมถึงเอาทุกอย่างมารวมกันแล้ว ออกมาดูสวยจัง นักเรียนเกิดแรงบันดาลใจในการอยากที่จะทำงาน ตามแบบที่ครูสร้างสรรค์ชิ้นเป็น ตัวแบบ ครูบอกกับนักเรียนว่าถ้าจะได้ผลงานสวย ๆ แบบนี้ขึ้นมาสักชิ้น นักเรียนรู้ไหมว่าครูต้องใช้เวลาานาน เพราะว่าต้องทำด้วยความประณีต และต้องเติมรายละเอียดเข้าไปเรื่อย ๆ ถึงจะเกิดความงามที่สวยงามขึ้น นักเรียนคนไหนอยากจะทำให้ สวยงามแบบคุณครูบ้าง นักเรียนต้องค่อย ๆ ทำด้วยความใจเย็น ไม่ต้องรีบร้อนที่จะทำ ถ้านักเรียนรีบทำ จะทำให้ชิ้นงานเป็นอย่างไร นักเรียนตอบว่า "คะ/ผลงานก็จะออกมาไม่สวย ครับ"

ผมพบว่าการสร้างสื่อการสอนของผมช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนพัฒนาผลงานศิลปะของตนเองได้ดีมากขึ้น ผมจึงทบทวนและใคร่ครวญตนเองต่อว่า **ห้องเรียนของผมจะดีขึ้นได้** " ?อย่างไรอีก เมื่อใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งผมจึงมองเห็นปัญหาสำคัญ เรื่อง การเก็บวัสดุ อุปกรณ์ แม้ว่าผมจะมีสื่อที่น่าสนใจในเรื่องขั้นตอนการวางอุปกรณ์ให้เข้าที่ เมื่อผมเริ่มมองเห็นว่าการสร้างสื่อการสอนน่าสนใจแล้วแต่ยังไม่พอสำหรับการช่วยให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ได้ดีขึ้น ผมจึงทำการวิจัยในครั้งนี้ถึงสิ่งที่ยังเป็นปัญหา

ผมเห็นอะไรในห้องเรียนของผม ?

การบันทึกใคร่ครวญนี้ จะสะท้อนความคิดของผมตลอดระยะเวลาที่ทำหน้าที่สอนมาหลายปี ผมคิดว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เพราะมีสิ่งใหม่และประสบการณ์การทำงานต่าง ๆ ในการสอน การทำงาน หน้าที่งานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย แต่ผมก็ได้เรียนรู้ว่า "การเดินทางนี้ เราไม่ได้สอนให้นักเรียนเรียนรู้ฝ่ายเดียว แต่ตัวครูนั้นก็เรียนรู้ไปด้วย" ระยะเวลาที่ผมทำหน้าที่ครู ผมได้พบว่าตัวเองปล่อยปัญหาที่เกิดขึ้นมาหลายปีแล้วแล้วเราจะทำอย่างไรกับปัญหานี้

ขอย้อนกลับไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผมยึดติดกับการที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ ได้ลงมือทำงาน ตามทักษะที่ครูเตรียมไว้อย่างสนุกสนาน นักเรียนทำงานได้ดี ทำงานเสร็จจนถึงเวลาใกล้หมดคาบ เรียนพอดี แต่สิ่งที่พบว่ามีปัญหาคือ “การเก็บรักษาอุปกรณ์ที่ใช้” บางกลุ่มก็ล้างอุปกรณ์ได้บ้าง บางกลุ่มก็ไม่ได้ล้างอุปกรณ์คร้วหรือล้างไม่สะอาด บางกลุ่มก็ไม่คืนอุปกรณ์ บางกลุ่มก็คืนอุปกรณ์ไม่ถูกต้องบ้าง ทำให้ผมคิดว่า การที่นักเรียนเรียนรู้ทักษะการทำงานศิลปะอย่างเดียวยังคงไม่เพียงพอ ควรสอดแทรกอะไรบางอย่างให้นักเรียนเกิดวินัยในการรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะให้สะอาดเรียบร้อยและเข้าที่บ้างแล้ว

อะไรคือสิ่งที่ผมให้ความสำคัญในการทำหน้าที่สอน ?

สาเหตุที่ผมปล่อยให้ผ่าน อาจเป็นเพราะว่า ผมมุ่งเน้น Product มากเกินไป คิดในใจว่าไม่เป็นไร เดี่ยวครูเก็บเอง ล้างอุปกรณ์เองแทนนักเรียนได้ ผมจึงมองข้ามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ข้อนี้ไป ปัญหาที่สำคัญมากแค่ไหน ? ทำไมจึงสำคัญสำหรับผม ? ถ้าผมไม่แก้ไขจะเกิดอะไรขึ้นกับนักเรียน

ผมเริ่มกลับมาทบทวนว่า ผมควรทำอะไรบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหานี้ และพยายามเริ่มแก้ไข ปัญหาบางอย่างอย่างต่อเนื่องและจริงจังมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะนิสัยที่ดีขึ้น เมื่อมองย้อนกลับไปพบว่านักเรียนได้เรียนรู้ขั้นตอนในการเก็บล้างอุปกรณ์ ตำแหน่งที่คืนอุปกรณ์เท่าที่ควร แต่การที่จะมานั่งพูดให้นักเรียนฟังอย่างเดียวคงจะทำได้ยาก ผมจึงเริ่มตั้งคำถามกับตัวเอง

- ฉันจะทำไมอย่างใดให้เรียนรู้คุณค่าของอุปกรณ์ที่ใช้?
- ฉันจะทำไมอย่างใดให้นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเอง?
- ฉันจะทำไมอย่างใดให้นักเรียนรู้และสามารถกำกับดูแลตัวเองและผู้อื่นได้บ้าง?

ปัญหาที่พบในแต่ละครั้ง

- นักเรียนวุ่นวายกับการแบ่งหน้าที่ล้างอุปกรณ์กันเพราะอยากเล่นอุปกรณ์กับเพื่อน
- นักเรียนบางกลุ่มเถียงกันว่าจะไม่ทำหน้าที่นี้อยากทำหน้าที่อื่นมากกว่า
- นักเรียนบางกลุ่มไม่ช่วยกันเลยปล่อยอุปกรณ์วางทิ้งไว้บนโต๊ะ
- นักเรียนที่ทำบ่อยๆก็จะทำอยู่ตลอด

จากที่ผมพบเห็นปัญหาที่จะปล่อยไว้ไม่ได้แล้ว ก็เริ่มทดลองกลุ่มตัวอย่างห้อง... คำถามในใจอย่างแรกคือ

๑. จะทำอย่างไรให้นักเรียนรู้คุณค่าของอุปกรณ์ ผมบอกเล่าถึงที่มาของอุปกรณ์ที่ใช้ว่า เป็นอุปกรณ์ที่ส่งต่อรุ่นต่อรุ่นเป็นอุปกรณ์ที่รุ่นพี่ของนักเรียนเคยใช้มา แล้วนักเรียนรอคว้าสะอาดพอไหม “นักเรียนตอบไม่ค่อยสะอาด”
 ๒. ฉันจะทำอย่างไรให้นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเอง จากปัญหาที่พบว่าจะทำอย่างไร ให้นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเอง ก่อนหน้าที่จะมาทบทวนนี้ ผมไม่เคยแบ่งหน้าที่ให้กับนักเรียนแบบจริงจังมากนัก มีแต่บอกให้นักเรียนคนนี้ไป ทำหน้าที่แทนเพื่อนในกลุ่มของนักเรียน ทำให้นักเรียนบางคนก็ไม่ได้ทำหน้าที่ที่ต้องทำ บางคนไม่เคยทำหน้าที่เลยจนทำให้ตัวผมคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างแล้วเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักหน้าที่ของตนเอง จากที่ได้คิดไว้ก็เริ่มทำขึ้นในห้องเรียน ป.๑/๑ ของภาคเรียนวิม้งสาในสัปดาห์ ๓
- หลังจากที่ผมอธิบายเนื้อหาการเรียนรู้อันเสร็จแล้ว ผมเลยชวนให้นักเรียนคิดว่า ทำไมห้องของนักเรียนล้างอุปกรณ์และจัดเก็บอุปกรณ์ไม่เรียบร้อย

จากที่ผมได้เก็บผลงานวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ในการจัดเก็บ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อสร้างวินัยวิสัยทัศน์ให้กับผู้เรียน/ โดยการใช้วิธีการตั้งคำถาม เพื่อให้นักเรียนตอบคำถาม โดยการมีชุดคำถาม ถาม/ตอบ คือ วิธีในการจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ที่ดี กับ วิธีในการจัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์ที่ควรปรับปรุง แบ่งเป็นหัวข้อย่อยอีก คือ วิธีในการจัดเก็บ 1. จานสี 2. พู่กัน 3. แก้วน้ำ 4. ผ้าเช็ดพู่กัน และ 5. การเก็บโต๊ะ

เมื่อผมได้ใช้ขั้นตอนการสร้างกฎกติกาเรื่องการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังการทำงานเสร็จร่วมกับนักเรียนเป็นเวลาสองสัปดาห์ และได้สังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ทำให้ผมเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและนักเรียน ผมพบว่านักเรียนสามารถพูดคุยกันภายในกลุ่ม เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกัน เรื่องการจัดเก็บและล้างอุปกรณ์ นักเรียนทุกคนรู้หน้าที่ของตนเองมากขึ้นเพราะนักเรียนแต่ละคนร่วมกันแบ่งหน้าที่ของตนเอง ผมสังเกตเห็นว่าในแต่ละกลุ่มมีการพูดคุยและแบ่งหน้าที่การจัดเก็บอุปกรณ์ที่แตกต่างกันไป เช่น นักเรียนกลุ่มหนึ่งร่วมกันแบ่งหน้าที่โดยวิธีเรียงเลขที่น้อยที่สุดไปหามากที่สุดในการล้างจานสี ล้างพู่กัน เก็บโต๊ะ ชักผ้า และล้างแก้วน้ำ ผมพบว่าเมื่อนักเรียนเป็นผู้แบ่งหน้าที่

กันเอง และรู้ว่าตนเองต้องทำอะไรในกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มไม่มีใครเถียงกันว่าจะต้องทำหน้าที่อะไร เพราะทุกคนรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี ผมสังเกตได้ว่าห้องเรียนเป็นระเบียบมากขึ้น ครูสามารถจัดการห้องเรียนได้ง่ายขึ้น ห้องเรียนไม่วุ่นวายเพราะนักเรียนมีกติกาที่ชัดเจนที่ตนเองเป็นผู้ตั้งขึ้น ที่สำคัญสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปคือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ถูกล้างอย่างสะอาด ถูกนำมาเก็บและจัดเรียงได้อย่างเรียบร้อย โดยที่ตัวครูเองลดการพูดบอกกับเด็ก ๆ น้อยลงด้วย

ความเปลี่ยนแปลงถูกทำให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เมื่อผมได้สัมภาษณ์นักเรียนเรื่องการสร้างกติกาในการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์หลังการทำงานของนักเรียน และให้นักเรียนลองเขียนบันทึกสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง ทำให้ผมพบว่า

นักเรียนสามารถเขียนอธิบายสะท้อนให้เห็นถึงการเป็นผู้รู้หน้าที่ของตนเอง รู้วิธีการเก็บรักษาอุปกรณ์การทำงาน ส่งผลให้เขาสามารถเก็บรักษาอุปกรณ์การทำงานได้ดียิ่งขึ้น

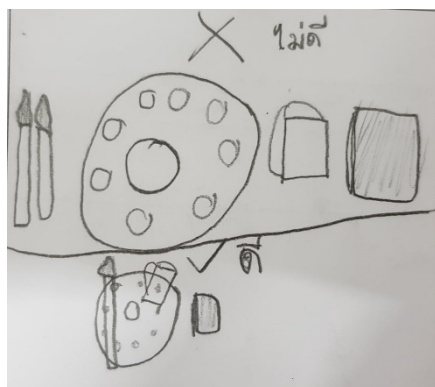
ศิลา สะท้อนว่า “ต้องล้างให้ดีแล้วเอาน้ำออกแล้วค่อยตาก แล้วค่อยเก็บ”

ไอล่า สะท้อนวิธีการจัดเก็บอุปกรณ์ที่ตนเองทำได้ดีว่า “แบ่งหน้าที่กันเก็บล้าง เช่น คนหนึ่งไปเก็บฟูกกัน แบ่งหน้าที่กันเก็บคนละอัน”

น้ำหวาน สะท้อนถึงความสำเร็จในการจัดเก็บอุปกรณ์ภายในกลุ่มของตนเองว่า “เพื่อนช่วยกันคิด และฉันเก็บจานสีได้ดี”

ปุดณ์ สะท้อนความสำเร็จในกลุ่มของตนเองว่า “ไม่เล่นกันเวลาล้าง ตั้งใจล้างให้สะอาด ไม้ให้เพื่อนๆ ทะเลาะกัน และให้เพื่อนๆ ทำงานของตัวเองให้เสร็จ”

คิน นำเสนอวิธีการที่ทำให้เพื่อนๆ เห็นวิธีการเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ดีพร้อมทั้งวาดภาพประกอบ “ถ้าสังเกตวิธีการที่ดี คือ อุปกรณ์จะมีระเบียบและจะมีพื้นที่เยอะกว่าอันที่ไม่ดี วิธีการที่ไม่ดี คือ อุปกรณ์จะไม่มีระเบียบและจะมีพื้นที่น้อยกว่าอันที่ดี สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ ควรจัดให้เรียบร้อยกว่านี้”

เบลล่า เขียนสะท้อนวิธีการจัดเก็บอุปกรณ์ที่ดีของตนเองพร้อมบอกวิธีการอย่างละเอียดว่า “ล้างจานสีให้สะอาดและจัดให้ดี ล้างฟูกันให้ไม่มีสีติด ล้างแก้วน้ำให้สะอาดล้างให้ไม่มีสีติด”

เช่นเดียวกับ**ซิม**ที่บอกอย่างละเอียดว่า “จานสีต้องล้างให้สะอาดก่อนค่อยเก็บเข้าที่ เวลาวางต้องวางแบบซ้อนๆ กัน ส่วนฟูกันต้องให้ฟูกันสะอาดก่อนค่อยเก็บ เวลาเก็บต้องเก็บแบบเอาที่ระบายหันขึ้นมา แก้วน้ำต้องล้างแก้วน้ำแล้วเอาแก้วน้ำมาซ้อนกันมีเท่าไหนก็ซ้อนเท่านั้น เก็บโต๊ะต้องเอาของไปไว้ก่อนแล้วเช็ดโต๊ะ”

เพลินใจ ระบุสิ่งที่ตนเองทำได้ดีซึ่งแตกต่างจากเพื่อนคนอื่น ๆ ว่า “ซักสีออกจากผ้าให้หมด จากนั้นล้างด้วยผ้าแล้วบีบออก โป้ไม้ก้านกล้วยที่ใช้แล้วนำไปไว้ในถังสีแดง ฟูกัน แก้วน้ำจานสี ผ้าเช็ดฟูกัน จัดให้เรียบร้อย โดยการวางฟูกันบนผ้าเช็ดฟูกันแล้ววางบนจานสี”

นักเรียนรู้ว่าตนเองควรปรับปรุงเรื่องใด

ธีร์ สะท้อนว่า “จานสียังมีคราบอยู่เพราะผมล้างไม่เกลี้ยง”

ต้นตาล สามารถสะท้อนสิ่งที่ทำได้ดีและระบุวิธีว่าเขาอยากพัฒนาอะไรโดยวิธีใด “สิ่งที่ทำได้ดี คือ วางจานสีให้ตรง ๑. จะปรับปรุงจะเอาฟูกันล้างให้สะอาด ๒. ใส่ผ้าให้ไม่ลื่น ๓. ล้างจานให้ดีขึ้น”

เพลินใจ เขียนสะท้อนวิธีการปรับปรุงการจัดเก็บอุปกรณ์ของตนเองว่า “ต้องซักน้ำออกจากผ้าให้หมดเพื่อไม่ให้มีน้ำหยด และเช็ดโต๊ะที่มีสีเลอะให้สะอาดมากขึ้น”

พล บอกว่า “ฉันล้างจานไม่ดี ที่ฟูกันยังมีสีติดอยู่ ซักผ้าเช็ดฟูกันไม่ดี”

นักเรียนเขียนสะท้อนถึงคุณค่าในการเก็บรักษาอุปกรณ์โดยนึกถึงผู้ใช้คนต่อไป

ปักกิ่ง สะท้อนว่า “ต้องล้างให้ดี เพราะว่าเดี๋ยวห้องอื่นใช้ไม่ได้”

เรริน สะท้อนว่า “เขาล้างจานสีได้ดีและจัดเก็บได้ดี และสามารถใช้อย่างประหยัด สามารถทำตามกฎกติกาได้”

ภาพตัวอย่าง

กลุ่มที่แบ่งหน้าที่การจัดเก็บอุปกรณ์ตามเลขที่ตัวเองจากน้อยไปหาเลขที่มาก

ล้างจานสี

เก็บโต๊ะ

ซักผ้า

ล้างฟู้กัน

ภาพตัวอย่าง

การจัดเก็บอุปกรณ์ การคืนอุปกรณ์

จากการอ่านการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอบถามพูดคุยกับนักเรียน ทำให้ผมเห็นว่า นักเรียนมีสายตาในการมองเห็นตนเองอย่างละเอียด สามารถระบุวิธีการที่ตนเองจัดเก็บอุปกรณ์การทำงานจากการที่เขาได้จัดเก็บล้างอุปกรณ์ด้วยตนเอง ผมพบว่า การเขียนสะท้อนตนเองทำให้เขาได้ทบทวนและทราบบันทึกขั้นตอนที่ตนเองทำอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง นักเรียนแต่ละคนทำหน้าที่ในการจัดเก็บอุปกรณ์ที่แตกต่างกันไป นักเรียนบางคนสามารถล้างจานสีได้ดีมาก นักเรียนบางคนก็สะท้อนวิธีที่ตนเองจัดเรียงอุปกรณ์ได้ดีมาก สิ่งผมสนใจและอยากศึกษาต่อไปคือ หากครูเพิ่มการนำเสนอวิธีการจัดเก็บอุปกรณ์ โดยให้นักเรียนที่มีความเชี่ยวชาญการจัดเก็บอุปกรณ์แต่ละอย่าง ออกมานำเสนอวิธีการจัดเก็บอุปกรณ์ของตนเอง อาจช่วยให้เพื่อนคนอื่น ๆ เห็นวิธีการเก็บล้างอุปกรณ์แต่ละแบบที่ดียิ่งขึ้นไปอีก ผมคิดว่าเป็นวิธีการที่น่าสนใจที่จะนำวิธีการที่เพื่อนแต่ละคนได้ทดลองทำและประสบความสำเร็จ มาแบ่งปันเพื่อนคนอื่น ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนที่ทำได้ดีแล้วเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองทำและอย่างจะทำต่อไปเรื่อย ๆ และแบ่งปันวิธีการดี ๆ ให้เพื่อนคนอื่น ๆ ทดลองทำดูบ้าง

ครูได้อะไรจากสิ่งที่ปรับเปลี่ยน

สิ่งที่ตัวผมได้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ การไม่มองข้ามปัญหาเพียงเล็กน้อยที่ปล่อยผ่านมานาน การที่ครูมองลึกๆ ลงไปในรายละเอียดเล็กๆ ทำให้ครูเห็นศักยภาพของผู้เรียน ครูไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่านักเรียนสามารถทำได้และทำได้ดี แค่ครูปลดล๊อคใจในตัวเองเปิดใจให้มากขึ้น ยอมรับในสิ่งต่างๆ มากขึ้น การที่ผมเปิดใจในครั้งนี้ทำให้ผู้เรียนกับตัวผมเองได้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน การที่ครูผู้สองสละเวลาในการสอนเพียงเล็กน้อยในการตั้งกฎกติกาในการทำอะไรร่วมกันในห้องเรียนให้มากขึ้น ทำให้การเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ ให้มีระเบียบ มีขั้นตอนมากขึ้น ทำให้ห้องเรียนไม่เกิดความวุ่นวาย ผมได้เห็นรูปแบบในการทำงานการเก็บรักษาอุปกรณ์ เป็นขั้นตอนมากขึ้น นักเรียนรู้หน้าที่ของตนเองมากขึ้น ทำให้ห้องเรียนเป็นของผู้เรียนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งเหล่านั้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองกับผู้อื่น การเรียนรู้แบบ “Learning by doing”

จะนำไปใช้อะไรในครั้งต่อไป

คาดหวังว่าจะให้ผู้เรียนได้ออกแบบกระบวนการขั้นตอนการเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์ด้วยตนเอง
กับเพื่อนในชั้นเรียน และให้ผู้เรียนหาวิธีเก็บรักษา ตั้งเป้าหมายกฎกติการ่วมกันให้เป็นรูปแบบ
เดียวกันในชั้นเรียน